

Història i Historiografia de les Arts Escèniques

Codi: 43158

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
4313879 Estudis Teatral	OT	0	2

Professor de contacte

Nom: Lluís Masgrau Peya

Correu electrònic: Desconegut

Equip docent

Boris Daussa Pastor

Antoni Ramon Graells

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Prerequisits

ET

Objectius

El mòdul proposa una reflexió sobre la disciplina d'estudi anomenada "història de les arts escèniques". Es tractaran les problemàtiques i els reptes que es plantegen actualment en aquesta disciplina: la definició d'historiografia, la discussió sobre el seu objecte d'estudi, les possibilitats de desglossar-lo i les conseqüències que se'n deriven, les aportacions i les limitacions de la historiografia tradicional, les possibilitats de desenvolupar nous camps d'investigació. S'estudiaran casos i aspectes concrets que permetin reflexionar a través del coneixement aplicat. El mòdul inclou un seminari per abordar qüestions relacionades amb l'estudi de l' "espai teatral" des d'una perspectiva històrica. Es tracta d'un concepte molt més ampli que el d'"escenografia", rellevant en la mesura que permet treure a la llum alguns aspectes importants de la història de les arts escèniques a vegades ignorats per la historiografia tradicional.

Pel que fa al tema del lloc teatral, els objectius es concreten en tres: 1) Aprofundir en el sentit i l'àmbit del terme "lloc teatral" és el primer objectiu del programa de l'assignatura. De la ciutat a l'espai escènic, passant per l'arquitectura, el panorama obert per la historiografia abraça des de les manifestacions teatrals que envaeixen carrers i places i els projectes de teatres que aspiren a reformar la ciutat, a les humils sales de petites dimensions, immerses dins la trama urbana i sense cap pretensió aparent de voler transformar-la. 2) Resseguir els textos que han entès la història del teatre com a història de l'espai és el segon objectiu. Històries d'abast històric ampli; obres sobre períodes temporals més reduïts; monografies. I alguns textos clau situats en el temps de les revolucions teatrals del segle XX, com "Vers un teatre nou" d'Edward Gordon Craig (1913). 3) Concretar aquesta aproximació amb l'estudi de la historiografia del lloc del teatre a Barcelona. Una mirada que també en aquest cas començarà ordenant cronològicament i analitzant les obres d'abast més general, per finalitzar concentrant-se en les que s'han fixat en l'avinguda del Paral·lel, el lloc de l'espectacle de la Barcelona de les darreries del segle XIX i el primer terç del segle XX.

Competències

- Analitzar els elements i fenòmens de les arts escèniques a partir de les seves possibles categoritzacions i interrelacions.
- Avaluar els fenòmens espectaculars en la seva dimensió sincrònica i diacrònica a partir de paradigmes teòrics concrets.
- Examinar les metodologies de recerca en les arts escèniques segons els paràmetres científics internacionals.
- Que els estudiants siguin capaços d'integrar coneixements i enfrontar-se a la complexitat de formular judicis a partir d'una informació que, tot i ser incompleta o limitada, inclogui reflexions sobre les responsabilitats socials i ètiques vinculades a l'aplicació dels seus coneixements i judicis.
- Respectar el valor històric i cultural del patrimoni escènic.
- Tenir coneixements que aportin la base o l'oportunitat de ser originals en el desenvolupament o l'aplicació d'idees, sovint en un context de recerca.
- Valorar la dimensió social inherent a les arts escèniques.

Resultats d'aprenentatge

1. Definir diferents elements i fenòmens a partir dels quals es poden detectar nous camps de recerca relacionats amb les arts escèniques.
2. Distingir les principals escoles de la historiografia de les arts escèniques i els seus respectius fonaments metodològics.
3. Interpretar críticament els paradigmes de la historiografia de les arts escèniques pel que fa al desenvolupament de la dimensió diacrònica.
4. Que els estudiants siguin capaços d'integrar coneixements i enfrontar-se a la complexitat de formular judicis a partir d'una informació que, tot i ser incompleta o limitada, inclogui reflexions sobre les responsabilitats socials i ètiques vinculades a l'aplicació dels seus coneixements i judicis.
5. Respectar el valor històric i cultural del patrimoni escènic.
6. Tenir coneixements que aportin la base o l'oportunitat de ser originals en el desenvolupament o l'aplicació d'idees, sovint en un context de recerca.
7. Valorar la dimensió social inherent a les arts escèniques.
8. Valorar les relacions entre la història i la historiografia de les arts escèniques partir de diversos aspectes com l'objecte d'estudi, el punt de vista, les metodologies i la funció científica.

Continguts

El mòdul té dos blocs de contingut:

A) La historiografia de les arts escèniques (prof. Boris Daussà-Pastor)

1. Història versus historiografia. La historiografia teatral. Els problemes de l'objecte d'estudi. La peculiaritat de l'objecte absent. El pragmatisme de la prioritat del text dramàtic. La multiplicació d'històries parcials. Intents d'història global.
2. Anàlisi comparativa d'algunes "històries generals" d'ús freqüent (Pandolfi, Brockett, Oliva-Monreal), i d'algunes "històries nacionals" (Wilmer). Orientacions i carències. D'altres enfocaments (Zarrilli, McConachie et al.)
3. Anàlisi de cas: el teatre i la dansa asiàtics: de l'orientalisme a l'auto-exotització. Encontre i desencontre entre historiografia global i històries locals.
4. El paradigma performatiu en la historiografia teatral contemporània. Per una història de les pràctiques escèniques. L'arxiu i el repertori (Taylor).
5. Anàlisi de cas: dramaturgies del real i teatralització de l'esdeveniment quotidià en el context de la crisi de la ficció i l'espectacularització de la societat. Els estudis culturals en la historiografia teatral.

B) Seminari sobre l'espai teatral: el lloc del Teatre (prof. Antoni Ramon)

1. El lloc del teatre: Ciutat, Arquitectura i Espai escènic.

Tres trobades: 1948. "Architecture et dramaturgie", Universitat de la Sorbonne, Paris. Centre d'Etudes Philosophiques et Techniques du Théâtre; 1962 i 1963. "Le lieu théâtral dans la société moderne" i "Le lieu théâtral à la Renaissance".Royaumont. CNRS; 2004-2006. "Architettura & Teatro", Reggio Emilia.

Lectura prèvia i comentari del text: Denis Bablet, "La posada en qüestió del lloc teatral al segle XX", 1963.

2. La història del teatre com a història de l'espai

L'espai esdevé protagonista. Edward Gordon Graig, Vers un teatre nou. 1913. El taller de teatre de la Bauhaus i la nova visió de Lazsló Moholy Nagy.

Històries de l'espai escènic.

Lectura prèvia i comentari del text: Edward Gordon Graig, Vers un teatre nou. 1913 :

3. El lloc del teatre a Barcelona

El lloc del teatre a les històries del teatre català: De Francesc Curet a Xavier Fàbregas passant per Josep Artís. L'escenografia catalana d'Isidre Bravo.

Es proposen diversos estudis de cas:

L'escenari del Paral·lel.

La Ciutat del Teatre

Els teatres dels ateneus

L'Observatori d'Espais Escènics: www.espaciosescenicos.org

Metodologia

El mòdul combinarà diverses metodologies docents:

- . Classes magistrals / classes expositives a càrrec dels professors
- . Seminaris i estudis de cas per aplicar els continguts treballats
- . Debats i comentaris de textos a classe
- . Tutories
- . Estudi personal
- . lectures de textos fora de classe
- . Elaboració de treballs

Pel que fa a l'apart sobre el "lloc del teatre": classes teòriques que deriven en l'estudi del cas de Barcelona, i comentaris i debats entorn alguns textos, que a l'inici del curs es penjaran al campus virtual.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes magistrals / expositives, resolució de casos i exercicis, seminaris	30	1,2	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8
Tipus: Supervisades			

Tutories i elaboració de treballs	60	2,4	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8
Tipus: Autònomes			
Estudi personal, lectura d'articles d'interès, elaboració de treballs	60	2,4	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8

Avaluació

L'avaluació es farà a partir del següent:

- . Un treball de mòdul (6 o 7 pàgines) tutoritzat per un dels dos professors que l'imparteixen (60%).
- . Assistència i participació a classe (30%).
- . Assistència a tutories (10 %).

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Assistència a les tutories	10 %	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8
Assistència i participació a l'aula	30 %	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8
Lliurament d'informes i treballs	60 %	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8

Bibliografia

A continuació oferim una bibliografia general per blocs de contingut. En començar el mòdul, els professors facilitaran una bibliografia més detallada.

Bloc A

Bial, Henry, i Scott Magelssen, editors. *Theatre Historiography: Critical Interventions*. Ann Arbor: University of Michigan Press, 2010.

Brockett, Oscar G., i Franklin J. Hildy. *History of the Theatre*. Boston: Pearson, 2008.

De Marinis, Marco. *Entendre el teatre. Perfils d'una nova teatrologia*. Traduït per Carlota Subirós. Barcelona: Institut del Teatre, 1998.

De Mussy, Luis G., i Miguel Valderrama. *Historiografía postmoderna: conceptos, figuras, manifiestos*. Providencia, Chile: Ril Editores, 2010.

Guarino, Raimondo. *Il teatro nella Storia*. Bari: Laterza, 2005.

Mignolo, Walter. *Historias locales, diseños globles: colonialidad, conocimientos subalternos y pensamiento fronterizo*. Madrid: Akal, 2004.

Postlewait, Thomas, editor. *The Cambridge Introduction to Theatre Historiography*. Cambridge: Cambridge University Press, 2009.

Taylor, Diana. *The Archive and the Repertoire: Performing Cultural Memory in the Americas*. Durham: Duke University Press, 2003.

Taylor, Diana, i Marcela A. Fuentes, editores. *Estudios avanzados de performance*. Mexico D.F.: Fondo de Cultura Económica, 2011.

Wetmore, Kevin J., Siyuan Liu, Erin B. Mee. Modern Asian theatre and performance. London: Bloomsbury, 2014.

Wilmer, S.E., editor. Writing and Rewriting National Theatre Histories. Iowa City: University of Iowa Press, 2004.

Zarrilli, Phillip B., Bruce McConachie, Gary Jay Williams i Carol Fisher Sorgenfrei. Theatre Histories: An Introduction. 2ª edició. New York and London: Routledge, 2010.

Bloc B

DD. AA. (1968). Le lieu théâtral à la Renaissance. París: Éditions du CNRS.

Villiers, André (ed.) (1950). Architecture et dramaturgie. París: Flammarion.

Bablet, Denis; JACQUOT, Jacques (1969). Le lieu théâtral dans la société moderne. París: Éditions du CNRS. v.o.: 1963.

Craig, Edward Gordon (2011). Escritos sobre teatro I. Madrid : Publicaciones de la ADE ; v. o. : 1913.

Banu, Georges; Ubersfeld, Anne (1979). L'espace théâtral. París: Centre National de Documentation Pédagogique.

Cruciani, Fabrizio. Lo spazio del teatro (1992). Roma: Editori Laterza, 1992.

Mancini, Franco (1986). L'evoluzione dello spazio scenico. Dal naturalismo al teatro épico. Bari: Edizioni Dedalo.

Nicoll, Alardyce (1966). The Development of the Theatre : a study of Theatrical Art from the Beginnings to the Present Day. Londres: George G. Harrap & Co.

Ruza, Luca; Tancredi, Maurizio (1987-1989). Storie degli spazi teatrali. Roma: Euroma. 2 vols.

Ramon, Antoni, Raffealla Perrone (2013). Teatres de Barcelona. Un recorregut urbà. Barcelona: Albertí.

Tierz, Carme, Xavier Muniesa (2013). Barcelona ciutat de teatres. Barcelona: Viena edicions.

Badenas i Rico, Miquel (1998). El Paral·lel, història d'un mite un barri de diversió i d'espectacles a Barcelona, Lleida: Pagès.

Cabañas Guevara, Luis (1945), Biografía del Paralelo, 1894-1934 recuerdos de la vida teatral, mundana y pintoresca del barrio más jaranero y bullicioso de Barcelona, Barcelona: Memphis.

DD. AA., El Paral·lel. 1894-1939. Barcelona i l'espectacle de la modernitat. catàleg de l'exposició presentada al Centre de Cultura Contemporània de Barcelona (CCCB) entre el 26 d'octubre de 2012 i el 24 de febrer de 2013, Barcelona: CCCB.

Molner, Eduard; Albertí, Xavier (2012). Carrer i escena. El Paral·lel 1892-1939. Barcelona: Viena edicions.